

Verkeers- en Sociale Veiligheid

Vaak wordt licht genoemd al het over veiligheid gaat. Voor veel mensen is de gedachte dat licht voor veiligheid zorgt. Maar ook overdag vinden er ongelukken plaats en wordt er ingebroken. Licht is emotie en maakt het daardoor een ingewikkeld onderwerp. We kunnen veiligheid verdelen in verkeersveiligheid en sociale veiligheid.

Verkeersveiligheid

Verkeersveiligheid wil zeggen hoe we veilig van A naar B kunnen reizen. Het gaat over een veilige en vlotte afwikkeling van het verkeer. Hoe is de weg ingericht? Zitten er veel onoverzichtelijke bochten op de weg, staan er veel obstakels, zijn er verschillende weggebruikers op dezelfde weg (dus auto's, fietsers, voetgangers e.d.)?

Al deze (en nog meer) factoren zijn van invloed op de verkeersveiligheid. Goed zicht is daarom van belang.

Foto: voorbeeld van een weg waar meerdere gebruikers van de weg gebruik maken en waar over verkeersveiligheid wordt gesproken.

Daar kan voor de donkere perioden op sommige locaties openbare verlichting aan toegevoegd worden om het zicht te verbeteren. Maar er zijn tegenwoordig betere alternatieven dan aan lantaarnpaal. Denk daarbij aan kattenogen of reflecterende belijning die het verloop van de weg goed weergeven. Op de bovenstaande foto zijn al strepen aangebracht. De lantaarnpaal zou in principe weg kunnen.

Als er op een relatief donkere weg in de verte één lantaarnpaal schijnt, dan trekt ons oog daarnaartoe. We zien dan de weg niet goed meer. Dat is goed te zien op de onderstaande foto.

Foto: buitengebied, een lantaarnpaal in de verte waar ons oog naar toe trekt. We kunnen niet van ver al zien of er nog een bocht bijvoorbeeld voor zit.

Sociale veiligheid

Als we het hebben over de sociale veiligheid, dan moeten we deze onderverdelen in twee soorten, namelijk objectieve en subjectieve sociale veiligheid.

Objectieve sociale veiligheid is meetbaar, zoals het aantal inbraken. We zien echter dat veel inbraken overdag plaatsvinden als men even een boodschap aan het doen is en een raampje openstaat. Het valt niet op als iemand overdag met een grote tv onder de arm over straat loopt.

Subjectieve sociale veiligheid is het gevoel van veiligheid. Dat is voor iedereen anders. Wat zijn de ervaringen, hoe goed ken je de omgeving, wat ben je gewend. Deze en nog veel meer factoren bepalen je gevoel van veiligheid.

Sociale veiligheid is een stuk lastiger voor een gemeente om mee om te gaan dan verkeersveiligheid. Ook omdat er dus meer emotie in zit en het per persoon verschillend is.

De kleur van de verlichting bepaalt ook de veiligheid. Bij sommige verlichtingskleuren, zoals bepaalde oranje kleuren, lijkt alles rood. We zien niet de echte kleuren en geven daarmee een omschrijving, in geval van een calamiteit, die niet klopt.

Foto: Oranje sox licht, alles lijkt rood/oranje Foto: wit licht, alle kleuren zichtbaar.

Schijnveiligheid

Veel mensen geven aan zich veiliger te voelen als er licht is. Dat is hun gevoel. Maar is het werkelijk veiliger? Je kan wel iemand aan zien komen op de weg. Maar zijn er ook mensen in de buurt die te hulp kunnen schieten als er wat gebeurt? Oftewel is er voldoende sociale controle? Als dat niet het geval is spreken we van schijnveiligheid.

Foto: Zettense pad in Zetten. Er is niemand die je kan helpen of zien. Het licht geeft schijnveiligheid.

Is het licht nodig om bijvoorbeeld naar een sportveld te gaan, dan kan licht fijn zijn. Je kan het fietspad zien, zien wie er nog meer lopen of fietsen. Maar in de late avond, als er weinig mensen zijn, helpt het licht niet als er wat gebeurt.

Foto: Stationsstraat in Oosterhout. De verlichting op het fietspad geeft eigenlijk schijnveiligheid. Als mensen aan het sporten zijn, zijn er mensen op het veld die kunnen horen als er wat is. Maar als er niemand sport, dan is er niemand om te helpen als er wat gebeurt.

Beleid verkeersveiligheid, alleen licht waar het nodig is

Het uitgangspunt van de gemeente Overbetuwe is 'Niet verlichten, tenzij'. Dat wil zeggen dat eerst gekeken wordt of het wegontwerp anders kan. Als dat niet mogelijk is, en er is behoefte aan ondersteuning van de weg, dan gaat zij kijken of er goede alternatieven (passieve/actieve markering, reflectie e.d.) beschikbaar zijn.

Foto: Lingestraat in Elst, een voorbeeld van een schrikhek zonder lantaarnpaal. De bocht is goed zichtbaar zonder een lantaarnpaal.

Mocht dat niet het geval zijn en het is vanuit het oogpunt van verkeersveiligheid nodig, dan plaatst de gemeente een lantaarnpaal die zo energiezuinig mogelijk is (passend binnen budget en stand der techniek).

De gemeente houdt ook rekening met de impact van licht op de omgeving. Bij het lichtontwerp wordt gekeken naar de hoeveelheid licht op de weg, maar ook naar de verdeling van het licht op de weg (de gelijkmatigheid). De gelijkmatigheid probeert de gemeente zo goed mogelijk te krijgen.

Foto: Groen van Pinksterenstraat in Elst. Licht is gelijkmatig over de weg verdeeld zodat er geen zwarte vlekken zijn.

Afhankelijk van de keuze van de Raad

Aan de Raad is een aantal scenario's voorgelegd voor het buitengebied. Of er wordt helemaal geen verlichting toegepast in het buitengebied. Waar de verkeersveiligheid in het geding is, worden dan alternatieven als schrikhekken en dergelijke toegepast. Als de Raad ervoor kiest de huidige verlichting te laten staan, dan zal er voor het buitengebied niet veel veranderen. Kiest de Raad voor optie 3 dan zal er alleen verlichting staan op verkeersonveilige situaties en oriëntatieverlichting op alle hoofdfiets(plus)routes. Maar ook dan kan er voor gekozen worden om juist een alternatief toe te passen als dat beter werkt.

Beleid sociale veiligheid

Zowel de objectieve als de sociale veiligheid zijn onder andere afhankelijk van de overzichtelijkheid van een gebied en de aanwezigheid en herkenbaarheid van mensen in dat gebied.

Waar dat nodig is om de overzichtelijkheid van een gebied te verbeteren door het groen aan te passen of de weg, zal dat gedaan worden. Mist het niet te ingrijpend is. Er is echter ook voldoende sociale controle nodig als er verlichting staat. Anders ontstaat er schijnveiligheid. De gemeente wil geen schijnveiligheid creëren.

Foto: Galamapark in Elst. Geen sociale controle op het pad op dit tijdstip en wel verlichting. Hier zorgt het licht dan voor schijnveiligheid.

Uitgangspunt is dat de gemeente geen parken en achterpaden verlicht, omdat het vanuit sociale veiligheid soms beter is om juist niet te verlichten.

Foto: Margriet in Zetten. Achterpad niet verlicht.

De gemeente kiest zeker bij de verlichting in woonwijken en centrumgebieden, voor een kleur waarbij gezichten goed herkenbaar zijn, zoals bijvoorbeeld wit licht.

Beleidsuitgangspunten gemeente Overbetuwe:

- Geen schijnveiligheid creëren;
- Achterpaden niet verlichten;
- Parken in principe niet verlichten;
- Aanpassingen aan weg of groen voor overzichtelijkheid indien dat niet te kostbaar is en echt noodzakelijk is;
- Goede kleur- en gezichtsherkenning in woonwijken en centrumgebieden;
- Afhankelijk van keuze Raad voor buitengebied wel of geen verlichting. Indien de huidige situatie blijft, dan geen verandering. Kiest de Raad voor de optie geen verlichting of alleen voor verkeersveiligheid dan wordt ook gekeken naar alternatieven als markering en reflectie. Alleen licht als voor de verkeersveiligheid nodig is en er geen alternatieven zijn.